

Araştırma Makalesi / Research Article

Geliş Tarihi / *Received*: 05.11.2018 • Kabul Tarihi / *Accepted*:29.12.2018

Jeopolitik Kontrolden Biyopolitik Kontrole

Oğuzhan ERGÜN

Dr.

İKÇÜ- İzmir

ORCID:0000-0002-6917-0871

oguzhanergun@gmail.com

Öz

Mekânı dış politikanın belirleyici unsurlarından biri olarak ele almak ve coğrafyadan devlete dönük stratejik bakış ile klasik veya determinist jeopolitik analizler yapmak, insanlığın kaderini belirleme gücünü ellerine geçirmeye çalışan ölümlü tanrıların ya da nebülözdeki çekirdek kitlenin, söylemsel ve eylemsel “Tasarı”larını çözümlemede yetersiz kalmaktadır. Jeopolitik güç mücadelesinde, enerji, ekonomi politik-(jeoekonomi), jeokültür gibi tahakküm ve kontrol alanlarının yanında 21. yüzyıl başlangıcında biyolojik alanı küresel kontrol mekanizmalarına dâhil edilmiştir. Borçlandırma ve yoksullaştırma yöntemleri ile binlerce yılın üretici kitleleri ve medeniyetin lokomotifi olan çiftçi aileler bugün açlık sınırının altında, göçmen kamplarında veya şehir varoşlarında yaşamaya mahkûm edilmektedir. Toprakları ulus-üstü şirketlerce gasp edilmekte, su havzaları ticarileşmektedir. Şehirde yaşayan büyük kitlelerin kültürleri ile uyumlu sağlıklı gıdalara ulaşım hakkı ellerinden alınırken, insanlık kısırlaşma tehlikesi ile karşı karşıyadır.

Bu makalede yeni güç ve kontrol mücadelesi alanı olarak ortaya çıkan biyopolitik gelişmeler, eleştirel jeopolitik yaklaşımla ele alınmaktadır

Anahtar Kelimeler: Biyopolitik, Eleştirel Jeopolitik, Arazi Talanı, Gıda Egemenliği, Demografik Kontrol.

Biopolitical Control from Geopolitical Control

Abstract

If the discursive and practical ‘Designs’ made by mortal divinities (Leviathans) trying to take possession of the power to shape the destiny of humanity or by the core mass caught in nebula are ever to be analyzed in depth, it will not suffice to take space as a determining factor in foreign politics and make classic or deterministic analyses with a strategic view directed from geography to state. Resorting to diverse methods of debiting and pauperization, there have been continuous efforts to condemn masses who have been engaged in husbandry for thousands of years as well as farming families who have always been the locomotive of civilization to live nowadays below the hunger threshold, in refugee camps or suburbs. Their land is seized by supra-national companies, and their water basins commercialized. While the large masses living in the cities are deprived of their right to get access to healthy food compatible with their own culture, humanity is pushed to the verge of infertility. The present paper discusses this relationship of domination with a critical geopolitical approach.

Keywords: Biopolitics, Critical Geopolitics, Landgrabbing, Food Sovereignty, Demographic Control.

GİRİŞ

Siyasi sınırların siyasal egemenliğe yönelik eylemleri yani saldırı ve savaşı tanımlayıcı karakteri yerini toplumsal fay hatlarına bırakmıştır. Bu fay hatları Rand Corp.'un¹ “Modern Siyasi Savaş, Güncel Uygulamalar ve Olası Yanıtlar”² raporunda ifade edildiği şekli ile “dikiş yerleri” haklılık ve meşruiyet arasındaki sınırların da belirleyicisi haline de gelmektedir. Yönetimler ne kadar “ulusal egemenlik alanı ve iç işlerimiz” başlıklı büyük söylemlere sarılırsa sarılınsın sosyal güçler yeni devlet dışı aktörler olarak silahlı siyasete soyunduğu zaman uluslararası sistemden destek bulabilmektedir. Vestfalyan düzen Birleşmiş Milletlerin dokümanlarına terk edilmiş gözükmektedir.

Siyasal sınır çizgilerinin ve coğrafi konumun engellerinin aşılacak bir ülke halkının saldırı altında olduğu diğer bir sektör biyolojik alandır. OECD ülkelerinin yönetimleri kamu sağlığı ve geleceğini ilgilendiren stratejik alanların hemen hemen tamamı üzerindeki üretim ve denetim gücünü 1970’lerden itibaren tedricen kaybetmiştir. Neoliberal yönetimler, yakın geçmişin kurtuluş mücadelelerinin değişmez aktörü, bu mücadelelerin besin ve insan kaynağı, sanayileşmenin finansörü çiftçi ailelerini ve aile çiftliklerini, Tarım ve İstimlak politikaları ile el altından tasfiye ederek gettolarda devlet yardımlarına muhtaç prekaryalara³ dönüştürmüştür. Bu noktadan itibaren gıda güvenliğinden terör eylemlerinin insan kaynağını oluşturan genç işsizlere ordusuna uzanan güvenlik spektrumunda⁴ “sahip olanlar ve olmayanlar” toplumu değişik bir bakış açısından

---

¹ Ansiklopedik olarak **RAND** şirketi (Araştırma ve Geliştirme anlamında, İngilizce *Research and Development* baş harflerinden) ilk önceleri Amerika Birleşik Devletleri silahlı kuvvetleri için araştırma ve geliştirme yapması amacıyla 1946 yılında *Project RAND* ismiyle Douglas Havacılık Şirketi tarafından ABD Santa Monica’da kurulmuş, sonra 1948 yılında ana şirket bünyesinden ayrılmış, kâr amacı gütmeyen dünya çapında siyasi strateji ve düşünce kuruluşu olarak tarif edilmektedir. Organizasyon ABD hükümetine, *Milli güvenlik* konularında stratejiler üretme konularındaki çalışmalarını yoğunlaştırmıştır. Şirket eğitim, sağlık, hukuk ve bilim alanlarında da araştırmalar yapmaktadır. RAND’ın yaklaşık 1.700 çalışmanı vardır ve Santa Monica, Kaliforniya (merkezi), Washington D.C., Pittsburgh, Pennsylvania (Carnegie Mellon Üniversitesi ve Pittsburgh Üniversitesi’ne bitişik), Cambridge (İngiltere) ve Brüksel (Belçika’da) ofisleri bulunmaktadır. Ayrıca ABD’de daha başka küçük ofisleri bulunmaktadır: Jackson Mississippi’de ve New Orleans Louisiana’da Körfez Eyaletleri Politikaları Enstitüsü, 2003 yılından beridir Doha’da (Katar) RAND-Katar Politikaları Enstitüsü bulunmaktadır.

² Linda Robinson ve diğerleri, *Modern Political Warfare Current Practices and Possible Responses*, Rand Corporation, 2018 https://www.rand.org/pubs/research_reports/RR1772.html (Erişim Tarihi 07.04.2018).

³ Prekaryalaştırma çalışanları boyun eğmeye, sömürü düzenini kabullenmeye zorlayacak genel ve sürekli bir güvencesizlik durumunun tesisini amaçlayan yeni tür bir hakimiyet biçimine dahildir. Esnek sömürü durumunu da işaret eder. Pierre Bourdieu, *Karşı Ateşler*, S. Canbolat Çev. İstanbul, Sel, 2017, s. 113.

⁴ Spektrum kelime anlamı olarak, belli bir aralık içinde birçok farklı nokta olması durumudur, içinde bir sürü farklı durumun bulunduğu bir aralık anımsanmalıdır.

“risk toplumu”⁵ oluşmuştur. Bu toplumun diğer bir yönüne sosyal psikoloji ekseninde yaklaşan Han “performans ve başarı toplumunda başarı zorunluluğu öznenin kendisini ayakta kalmayacak hale gelinceye kadar sömürmektedir”. Şiddet bu yolla kendisine yönelir⁶” tespitinde bulunmaktadır. “Performans öznesinin kendisini sömürmesi” bir şiddet türüdür.

Fizikî güvenlikten toplumsal güvenliğe yayılan güvenlik evreninde terör/şiddet olayla başlar ve biter. O ânı (momenti) belirli bir süre sessizlik veya çatışmasızlık süreci takip eder. Ancak biyopolitik alana baktığımızda saldırının başladığı ve bittiği bir zaman aralığı bulamıyoruz. İlaç/Kimya sektörünün kontrol altına aldığı sağlık alanından genom araştırmalarına, dünya tarım sektörünü elinde tutan sekiz on firmaya, askeri endüstriyel komplekse kan pompalayan Tanrılaşmış adamlara kadar herkes fasılasız şiddet üretmektedir. Bu şiddet nihayetsiz bir şiddettir. Agamben’in ifade ettiği şekliyle “Çıplak Hayat” bütün canlı varlıkların ortak özelliği olan yaşama/canlılık olgusunu ifade etmektedir.⁷ “Zoe” çağın güç mücadelesinin son kontrol alanını işaret etmektedir.

Yerkürenin yeniden şekillendirilmesi ve düzenlenmesi (*Weltordnung*) gezegenin çevreyle ilgili kritik eşiğine ulaşmış olması nedeniyle diğer dönemlerden oldukça farklılaşmaktadır. Hâkimiyet ve kontrol vasıtası ya da güç için kaynaklara sahip olmak ile “çıplak hayat” (*zoë*) gerekliliği için sahip olmak arasındaki sınır silikleşmektedir. Son küreselleşme evresi biyolojik kaynakların sömürülmesi ile sınırlı kalmamaktadır. İnsanlık biyolojik değere indirgenmekte, canlı organizmaların yaşamsal kontrolüne yönelik mekanizmalar geliştirilmektedir. Biyopolitik, biyo-teknolojiden öjenik teknolojilere varan araçları ile varoluşun temel ihtiyaç alanlarını (gıda, su ve üreme) ve insanlığı kontrol etme yöntemleridir. Biyopolitik alan bu yüzyılın en tehlikeli mücadele alanını oluşturmaktadır. Dünyada biyolojik yaşamı sürdürmek için yeterli kaynaklar ve üretim sorunu bulunmamaktadır. Sorun asimetrik dağılımı asimetrik kontrolün ögesi yaparak varlığı kısıtlıya dönüştüren mekanizmalarda yatmaktadır.

Foucault modern çağın eşliğinde doğal hayatın devlet iktidarının mekanizma ve hesaplarına dâhil edilmeye başladığını ve bu yolla siyasetin de *biyosiyasete* dönüştüğünü ifade ederken, Agamben, siyasetin bugüne dek eşi benzeri görülmemiş derecede totaliterleşmesini mümkün kılan şeyin de çağımızda

---

⁵ Beck, “İçinde kuşkuyu barındıran, kendinden kuşkulanan ve bu şekilde bir değişimin temellerini atan, kuşkular sayesinde özgürleşebilecek olan bir toplumdur” şeklinde tanımlamaktadır. Risk toplumu sanayi toplumunun günümüze yansıyan çevresel, kültürel, toplumsal, bilimsel yan etkilerini, tehlike, tehdit ve risk unsurlarını kapsamaktadır. Ulrich Beck, *Siyasallığın İcadı*, çev. Nihat Ülner, İstanbul: İletişim Yayınları, 1999, s. 224.

⁶ Byung Chul Han, *Şiddetin Topolojisi*, D. Zaptçioğlu Çev., İstanbul, Metis, 2016, s.94.

⁷ Giorgio Agamben, *Kutsal İnsan, Egemen İktidar ve Çıplak Hayat* (2 b.). (İ. Türkmen, Çev.) İstanbul: Ayrıntı, 2013, s.9

siyasetin tamamen biyosiyasete dönüşmesi⁸ olduğunu ileri sürmektedir. Biyopolitik kontrolün hedef alanı içerisinde kaçınılmaz olarak yer alan Türkiye’de, küresel biyosiyaset, devletin siyasa üretiminde göz önünde bulundurulması gereken hayati bir tehdidi işaret etmektedir.

Tehdit analizlerinde konum deterministiği içeren klasik teoriler; ya ülkelerin “iç hat” pozisyonundan doğan zaafiyetini gidermeyi, ya rakibin “dış hat” pozisyonunu dengeleme ve yarmayı ya da stratejik kaynakların kontrolünde bölgenin ve stratejik mihverlerin etkisini açıklamaya çalışmıştır. Kültürel ve ekonomik bölümler içeren teoriler de bir noktada bu coğrafi konumlamalar üzerine inşa edilmiştir. Bu jeopolitik yaklaşımların veya klasik kamu yönetimi siyasa üretim süreçlerinin, gelişen sorunları algı kapasitesi sınırlıdır. Bildiride eleştirel yaklaşımla nihai resme uzanan “mesele”nin anlaşılması hedeflenmektedir.

BIYOPOLITİK

Robert Cox gibi dünya resmine eleştirel bakan akademisyenler, hegemonyanın devlet değil çıkar birliği oluşturmuş sınıflar düzeyinde sürdüğünü ve devletin araçsallaştığını işaret etmekte ve bu grubu *Nebülöz* (Nébuleuse) olarak adlandırmaktadırlar⁹. Kurumlar hegemonyanın oluşumunda çevre ülkelerinin elitlerini sisteme çekme ve hegemonya karşıtı fikirlerin gelişimini engelleme rolü oynamaktadır.¹⁰ “Devlet” olarak okuma esasen hegemon çekirdeği işaret etmektedir. Cox’a göre; “Hâkim sınıf, hegemonyasını önce içeride kurmakta, daha sonra maddi imkânlar, fikirler ve kurumlar aracılığıyla dış politikaya taşımaktadır.” Dünya etkileşen sosyal kuvvetlerin bir örüntüsü olarak tanımlanabilir. Bu örüntüde devletler, sosyal kuvvetlerin küresel yapıları ve belli ülkelerdeki yerel yapılandırmalar ilişkisinde, aracı ve ancak özerk bir role sahiptir¹¹ Susan Strange hegemonik gücü, uluslararası politik ekonomideki güvenlik, üretim, finans ve bilgi yapılarından kaynaklanan, bölgeselliği aşan yapısal gücünün sağladığını ifade etmektedir¹². Merkez devletleri büyük ölçüde kontrolü altına almış olan hegemon sınıflar (neo-liberal elitler), gelişmekte olan

---

⁸ Agamben 2013, s. 17, 145

⁹ ¹ Nébuleuse (Nebülöz), Dünya ekonomi politiğini ve düzenleme biçimini belirler, politikanın şekillendirilmesinde etkindir. Nebülöz içerisinde; uluslararası şirketlerin yönetici kadroları, ulusal temelli büyük işletmelerle sanayi gruplarını kontrol edenler ve mahalli temelli küçük kapitalistler yer almaktadır. (Robert Cox ve Michael G. Schechter *The Political Economy of a Plural World*, Routledge 2002).

¹⁰ Robert W. Cox, “Structural Issues of Global Governance: Implications for Europe. S. Gill içinde, *Gramsci, Historical Materialism and International Relations*. Cambridge and Victoria: Cambridge University Press, s.62.

¹¹ Robert W. Cox, (1981), “Social Forces, States and World Orders: Beyond International Relations Theory” *Millenium. Journal of International Studies*, 10(2), aktaran Bostanoğlu, B. ve Okur, A. *Uluslararası ilişkilerde Eleştirel Kuram* (2 Baskı). Ankara: İmge. 2009, s. 30, 49.

¹² Susan Strange, “The Persistent Myth of Lost Hegemony”. *International Organization*, 1987 Sonbahar, 41(4), 551-574, s. 565.

ulus devletleri yerel-hegemonik izdüşümleri vasıtasıyla ağa dâhil etmektedirler. Strange, ABD hegemonik yapısal gücünün jeokültürel etkisini de ortaya çıkaran bir yaklaşımla “yabancı pasaportlu Amerikalı iş adamlarının, becerileriyle vatandaşı olmadıkları ABD’nin kültürel vatandaşları arasında yer aldıklarını” ifade etmektedir¹³. Devletlerin bu örüntüden sakınması demokratik kontrolün ve adaletin her alanda sistemleştirilmesi ile mümkündür. Demokrasi ve güvenlik açığı yaratılmamak zorundadır.

Bireyin özneliği ve özgürlüğü ona iktidarın biçmiş olduğu rol ve alan ile sınırlı bir halde dönüşmüştür. Foucault’un betimlemesi ile “hayat artık iktidarın bir nesnesi haline gelmiştir¹⁴. Agamben biyoiktidarın hayat üzerindeki iktidarı temsil ettiğini ve bu iktidarın en önemli işlevinin hayatı yönetmek, nüfusu kontrol etmek olarak şekillendiğini öne sürmektedir. Kapitalizmin bu denli gelişimini de biyo-iktidarın disiplinci bir denetimle, bir dizi amaca ulaşmak için kendisine gereken uysal bedenler yaratmış olmasına bağlamaktadır¹⁵. O halde biyo-iktidar, iktidar konusunda asıl meseleyi bizatihi hayatın üretimi ve yeniden üretimi olduğu bir durum olarak ele almaktadır.¹⁶

Postmodern çağ girişinde biyo-iktidar ulus üstü bir yapıya taşınmış olup yeni kontrol mekanizmaları üretmektedir. Üretilen bu mekanizmalar “bios”u jeo-iktidarın hem öznesi hem nesnesi haline getirmektedir. Thomas Lemke hayat politikasının ekonomisini tartışırken, insan hayatının ve insani olmayan hayatın ticarileştirilmesinin ve sömürülmesinin gözlemlenebilir biçimlerini sorgulamaktadır. İktidar stratejilerinin hayata dair biyoteknolojik bilgiyi nasıl ele geçirdiğini gündeme taşıyan Lemke, biyopolitikanın; iktidar biçimlerinin, bilgiyi nasıl üretip dağıttığı sorunundan ayrı düşünülemediğini, eşitsizlik yapılarını, değer hiyerarşisini ve biyopolitik pratikler tarafından üretilen asimetrisini, hakikat düzeni sorunu olarak biyopolitikanın hesaba katmamızı sağladığını değerlendirmektedir¹⁷.

DİJİTAL PANOPTİKON

1785 yılında Mimar Samuel Bentham tarafından tasarlanan hapisanenin içinde yer alacak sistemlerin kardeşi Jeremy Bentham tarafından oluşturulması istenmiştir. Panoptikon kelimesi “pan” ve “opticon” olarak bilinen iki farklı sözcükten türetilmiştir. Pan kelimesi bütün anlamına gelirken, opticon kelimesi

---

¹³ Susan, Strange, (1988), “The Future of the American Empire”, 11.02.2013 tarihinde http://attachberlin.de/fileadmin/Sommerakademie/Strange_Future_of_USEmpire.pdf adresinden alındı.

¹⁴ Michel Foucault, “*Les mailles du pouvoir*”, *Diets et écrits* (Cilt 4). Paris: Gallimard, 1994, s. 194.

¹⁵ Agamben, 2013, s. 12

¹⁶ Michael Hard ve Antonio Negri. *İmparatorluk* (7. Baskı). A. Yılmaz, Çev. İstanbul, Ayrıntı. 2012, s.45

¹⁷ Thomas Lemke. *Biyopolitika*, U. Özmakas, Çev. İstanbul, İletişim, 2013, s.18, 157.

ise gözlemlenmek anlamına gelmektedir. Bu nedenle yapı yerine getireceği göreve uygun olarak ‘‘Bütünü Gözetlemek’’ anlamına gelen Panoptikon adını alır.

Panoptikon’un en önemli özelliği, çok sayıda insanın gözetim altında tutulmasını amaçlamasıydı. Aynı zamanda bir sosyal reformcu olan J. Bentham, sosyal kurumları inceleyen ve çalışma alanı içine alan bir filozoftu. Onun ‘‘panoptikon’’ adını verdiği tasarıya göre, merkezinden bütün hücrelerin rahatlıkla görüldüğü ama gözetleyen gardiyanların hiçbir zaman hiçbir noktadan görünmediği asimetrik, tek yönlü bir gözetleme sistemi tasavvur edilir. ‘‘Görünmeden gözetleme’’ ilkesi ile gözetleyici orada olmasa ve hatta orada olup gözetlemiyor olsa dahi, kişiye gözetlendiği hissi empoze edilmektedir. Normal hapisane tasarımına oranla çok daha başarılı bir denetimi sağlayan bu sistem sayesinde kulede tek bir gardiyan dahi olmasa bile devamlı izlendiğini zanneden mahkûm bu sayede kendi hareketlerini kollamak zorunda olacaktır.

Bentham’ın geliştirdiği bu panoptikon isimli tasarı Michel Foucault’yu etkilemiştir. Foucault’nun iktidar anlayışının temelinde panoptikon sistemde bulunan *öz-denetim* yatar. Sürekli gözetleme hissi altında yaşamak. Foucault, 1975 yılında yazdığı ‘‘Hapishanenin Doğuşu’’ adlı kitabında Panoptikon’u bir iktidar metaforu olarak kullanır. Foucault, gözetimin ve gözetim araçlarının modern kurumlarda insanları *yönetmek* için temel enstrüman olarak kullanıldığını düşünmektedir. Sürekli denetim hissinde, davranışlarına her zaman dikkat etmek zorunda kalan bir insan.

Foucault toplumların hatta bütün dünyanın dev bir panoptikon olduğunu öne sürüyor. İktidarlar, artık o panoptikon tasarımında gördüğümüz dev kuleden ibarettir. ‘‘Dev kule’’ bizlerin, yani toplumdan insanların, asla vücudunu göremediği ve o gözetleyicinin sürekli bizi izlediğine inandığımız bir güçtür. Foucault, o kulenin tepesinde sürekli olarak gözetleyen iktidar imgesinin, aslında vücutsuz kulenin üzerinde yüksekte yer alan dev bir göz olduğundan söz eder; dev göz iktidarın gözüdür. İktidarın gözü mitolojide Horus’un gözünden farksızdır. Horus’un gözü, manevi anlamıyla, vicdanın gözünden hiçbir şeyin kaçmayacağını, insanın iç dünyasının her niyetini ve yaşamdaki her davranışını gözden kaçırmayan bu merhametsiz yargıcın keskin bakışını sembolize eder. Bu vicdanın 24 saat kapanmadan açık kalan gözüdür.

Her bireyin farklı olması aslında toplumu zenginleştiren ve tek tiplikten kurtaran bir durumdur. Foucault’ya göre eğer gözlemlendiğinin farkında olan insan, hareketlerini bir nevi baskı yöntemi olan bu yöntemlerle kısıtlarsa toplumda tek tiplik oluşur. Bireylerin birer canlı robotlardan farksız hale gelebileceği bir

durum orijinal fikirler üretmemizi ve orijinal tepkiler verme isteğimizi bastıracaktır¹⁸. Aynılaştan toplum ve insanlar.

Panoptikon, bireylerin özgürlüklerini *kurumlar* içindeki normlara hapsederek ve özel olanı kamusal içinde yok ederek işlevselleştirir. Süper-panoptikon, sınırları olmayan, özgür mekanlarda sürekli bir tutsaklık ve paranoya hali yaratır. Synoptisizm¹⁹ ise tüm dünyaya genişleyen sınırsız mekânda özgür olduklarını düşünen bireyler yaratır. Synoptisizmin çoğunluğu, sonsuz özgürlüklerle dolu bir dünyada yaşadığı yanılısamasına sahiptir²⁰.

S. Güven; “Kişisel bilgilerin her gün binlerce kuruluş ve devlet tarafından toplanarak mahremiyetin ya da özel alanın yok edilme durumuyla karşı karşıya bulunulmasına rağmen, gözetim araçları, toplu ya da bireysel bir tepkiyle karşılaşmadan çok hızlı bir şekilde artmaktadır”, dedikten sonra gözetimin meşruiyet nedenlerinin önem kazandığının altını çizmektedir. Özel yaşama dahil olan tüm davranışların detayları, gelişen teknolojinin olanakları sayesinde, kamusal alanda dolaşıma sokulmaktadır. En gündelik ve en mahrem kişisel veriler gerek devlete ait gerekse özel pek çok küresel veri tabanında dolaşım halindedir. Kamusala karşı her zaman bir sığınak işlevi görmüş olan özel alan, giderek artan biçimde kamuya açık gözetimin mekânı haline gelmiştir²¹ Thompson aynı olguya işaret etmektedir. “Kamusal” açık ya da “kamuya erişilebilir” olan anlamına gelmektedir. Kamusal olan bu anlamda görülebilir ve gözlemlenebilir olan, izleyicilerin önünde icra edilen, herkesin ya da çoğu kişinin görmesi, duyması ya da haberdar olmasına açık olandır. Bu anlamda *kamusal-özel ikiliği* kamusalığa karşı mahremiyet, görünürlüğe karşı görünmezlikle ilgilidir. Karar alma süreçlerinin mahremiyeti ise *arcana imperii*’ye yani prensin iktidarının insanların bakışlarından gizlendiği, ilahi irade gibi görünmez olduğu takdirde daha etkili ve amacına sadık olacağını savunan *devlet sırrı* doktrinine başvuru olarak haklı çıkarılmakta idi. Modern devletle birlikte bu kısıtlanmıştır. Kitle iletişiminin gelişimi ile özel alan üç bölümlü bir karakter almıştır. Alenileşmiş, dolayımlanmış ve özelleştirilmiş özel alanlar ortaya çıkmıştır²².

---

¹⁸ Konu ile ilgili olarak bkz; Michel Foucault, *İktidarın Gözü*, İmge Kitabevi, İstanbul, 1992, *Hapishanenin Doğuşu*, İstanbul: İmge Kitabevi, 1992, Zygmunt Bauman, *Özgürlük*, K. Eren Çev. İstanbul, Ayrıntı, 2015, ss:17-42, Giorgio Agamben, *Dispozitiv Nedir? /Dost E*. Dedeoğlu Çev. İstanbul, Monokl, 2012, ss: 20-30

¹⁹ **Sinoptik**, Yunanca "eş görünümlü" demektir

²⁰ Merve Gücüyener “Panoptikonik Gözetimden Synoptisizme Gözetim Toplumu” Yüksek Lisans Tezi, 2011, <https://www.ulusaltezmerkezi.net/panoptikonik-gozetimden-synoptisizme-gozetim-toplumu/> s.129

²¹ Sevgi K Güven Gözetim Toplumu ve Toplumsal Meşruiyet, Doktora Tezi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi SBE, 2007, s. 17, 118. <https://www.ulusaltezmerkezi.net/gozetim-toplumu-ve-toplumsal-mesruiyet/17/>

²² John B. Thompson, *İdeoloji ve Modern Kültür. Kitle İletişim Çağında Eleştirel Toplum Kuramı*, İ. Çetin Çev. Ankara, Dipnot, 2013, ss: 277-280.

Han, Bentham'ın girişiminin ahlaki ve biyopolitik bir yönü olduğuna işaret eder. Bentham panoptik kontrolden beklenen ilk amacı “ahlaken ıslah etmek” olarak düşünmüştür. Ancak Han bugün *şeffaflık* zorlamasının ahlaki veya biyopolitik değil ekonomik bir buyruk olduğunu söyler²³. Bu yönüyle de sinoptik bir olgu ile karşı karşıya kalmış oluruz. Han panoptikonun dışı diye bir alan kalmadığını bütün yerkürenin bütününü kapsadığını ifade etmektedir. Google ve sosyal ağlar panoptik bir biçime bürünüyorlar. Bugün gözetleme saldırı şeklinde gerçekleşmiyor. İnsanlar kendi rızaları ile panoptik bakışa teslim oluyorlar. Kendilerini teşhir ederek “*dijital panoptikon*” oluşumuna katkıda bulunuyorlar. Hem mahkûm hem de kurban aynı öznedir.²⁴

ENERJİ SPEKÜLASYONU

Dünyanın karşı karşıya olduğu en büyük sorun insanların doğal kaynakları gittikçe daha çok kullanmaları ve tüketmeleridir. İnsanlığın doğal kaynakları tüketme hızı, doğanın kendini yenileme hızının %50 üzerine geçmiş durumdadır²⁵. Ancak tüketimde bölgeler/toplumlar arasındaki asimetri ve bunun sürdürülebilmesi, bazı ülkelerin kontrol altına alınmasını, kaynaklara erişim ve gelişmelerinin engellenmesini, nüfus artışının gezegene getireceği ek yükün sınırlandırılmasını gerektirmektedir ki konu itibarıyla jeopolitik kontrol kapsamlıdır.

Dünya genelinde enerji kaynakları insanlık için yeterli miktardadır. 1971 ile 2016 arasında dünya toplam birincil enerji kaynağı (TPES) neredeyse 2,5 kat artış göstermiştir (5.523 mtoe'den 13.761 mtoe'ye²⁶). Genel olarak bakıldığında 2011 yılı itibarıyla üretilen birincil enerji²⁷ miktarı 13.202 mtoe⁽²⁾ olup tüketim 13.113 mtoe dur. Kişi başına düşen enerji üretimi 1.88 toe dir. 2012 yılı itibarıyla ham petrol ve doğal gaz üretimleri tüketimden fazla vermektedir²⁸. Küresel petrol üretimi Libya ve diğer bölgelerdeki kesintilere rağmen günlük 1,1 milyon varil artış göstermiştir. Buna karşılık küresel petrol tüketimindeki artış ise 0,6 milyon varil/gün dür. Küresel doğal gaz üretimi *yüzde 3,1* oranında (ABD yüzde 7,7) artmış tüketim artışı *yüzde 2,2* düzeyinde kalmıştır. Küresel enerji tüketimindeki payı yüzde 30,5 olan kömürün tüketim artışı yüzde 5,4 olurken üretim artışı yüzde 6,1 olmuştur²⁹. Dünya kanıtlanmış petrol rezervi, 2012

---

²³ Byung Chul Han, *Şeffaflık Toplumu*, 2. Baskı. H. Barışcan Çev. İstanbul, Metis, 2017 s. 71.

²⁴ Han, age., s.72

²⁵ WWF Türkiye. (2013). <http://www.wwf.org.tr>. 03 03, 2013 tarihinde http://www.wwf.org.tr/ne_yapiyoruz/ayak_izinin_azaltilmasi/ adresinden alındı

²⁶ Mtoe: Milyon ton petrol eşdeğeri, toe: ton petrol eşdeğeri.

²⁷ Kömür, petrol **enerjisi** ibi dönüşüme uğramaksızın elde edilmiş **enerji birincil**; bunların dönüşüme uğramasıyla elde edilmiş elektrik, benzin gibi **enerji** ikincil enerji kaynaklarıdır.

²⁸ IEA. International Energy Agency. *Key World Energy Statistics*. Paris: 2013, s. 33, 48

²⁹ BP Statistical Review of World Energy (2012), 21.02.2014 tarihinde http://www.bp.com/liveassets/bp_internet/globalbp/globalbp_uk_english/reports_and_publications/statistical_energy_review_2011/STAGING/local_assets/pdf/statistical_review_of_world_energy_full_report_2012.pdf adresinden alınmıştır.

yılında yüzde 7,7 artışla 1,520 milyar varilden 1,668 milyar varile yükselmiştir. 2011 yılında 44,8 yıl olan dünya petrol rezerv ömrü 2012 yılı sonunda 52,9 yıla çıkmıştır³⁰. 2017 yılında yapılan ölçümde ise küresel olarak kanıtlanmış petrol rezervleri, 0,5 milyar varil (-0.03%) ile 1696.6 milyar varil seviyesine gerilediği hesaplanmış olsa da . bu durum, 50,2 yıllık küresel üretimi karşılamaya yeterli görülmektedir.³¹ Doğalgaz ise 61 yıl/üretim kapasitesindedir. Kayaç gazı ve petrol üretimindeki artış ve arktik bölgelerde yeni kaynakların ortaya çıkması, bu süreleri her geçen gün artırmaktadır. Petrol rezervlerinin daha uzun süre dünyayı besleyecek yeterlilikte olduğu görülmektedir. Son olarak 2015 yılında 9.384 mtoe toplam yakıt tüketimine karşılık üretim 13 647 mtoe olarak gerçekleşmiştir. Yeterli kaynaklar, ancak ulaşım imkanları kısıtlandığı takdirde (fiziki, mali vb.), elinde bulundurana pozitif asimetric bir güç bahsedebilir aksi takdirde *bolluk kontrol edilemez*.

Alman İstihbarat Teşkilatı BND'nin öngörüsü gerçekleşmiştir. BND tahminlerine göre 2020 yılından itibaren Dünya'da önemli bir petrol ve gaz ihracatçısı haline gelmesi beklenen ABD bu işi 2019'da başaracaktır. Orta Doğu ve diğer alanlarda ciddi değişimlere yolaçacak olan bu gelişme konusunda ABD'li yetkililerin fazla konuşmak istemediklerine dikkat çekilmektedir³² Nitekim Uluslararası Enerji Ajansı (IEA), ABD'nin Rusya'yı geride bırakarak en geç 2019'da dünyanın en büyük petrol üreticisi olacağını açıklamışken ABD ham petrol üretimi geçen yıl sonlarında 1970'lerden beri ilk defa, günde 10 milyon varilin üzerine çıkararak. en büyük petrol ihracatçısı olan Suudi Arabistan'ı geride bırakmıştır³³.

Uluslararası Enerji Ajansı (IEA) tarafından yayınlanan “Dünya Enerji Görünümü 2012” raporuna göre iklim değişikliğinin tehlikeli sonuçlarından korunmak için bilinen fosil yakıtı rezervlerinin *üçte ikisinin* yeraltında bırakılması gerekirken tüketim kapitalizminin artan kaynak ihtiyacı sınır tanımamaktadır.

Ulusal kaynak yeterliliği, küresel kaynakların ve nakit akışının kontrolünü terk etmekle ilgili bir konu değildir. Keohane da başat güç konumuna gelmek isteyen bir ülkenin kontrol altına almak zorunda olduğu alanları; ekonomik verimlilik,

---

³⁰ BP. Oil Reserves, Statistical Review of World Energy 2013, 10.06.2014 tarihinde <http://www.bp.com/en/global/corporate/about-bp/energy-economics /statistical-review-of-world-energy-2013/review-by-energy-type/oil/oil-reserves.html> adresinden alındı.

³¹ BP. Statistical Review of World Energy 2013, s. 13, <https://www.bp.com/content/dam/bp/en/corporate /pdf / energy- economics/statistical-review/bp-stats-review-2018-full-report.pdf> (Erişim Tarihi 20.08.2018)

³² Die Welt (17.01.2013), Öl-Schwemme der USA wird Nahen Osten verändern, 22.05.2013 tarihinde <http://www.welt.de/politik/ausland/article 112852474/Oel-Schwemme-der-USA-wird-Nahen-Osten-veraendern.html> adresinden alındı.

³³ Haberrürk, (28.02.2018) “ABD dünyanın en büyük petrol üreticisi olacak” <https://www.haberturk.com /abd-dunyanin-en-buyuk-petrol-ureticisi-olacak-1855017-ekonomi> (Erişim Tarihi 10.08.2018)

sermaye hareketlerini kontrol ve etkileme, hammadde ve enerji kaynaklarına ulaşım ve kontrol, ileri teknoloji gerektiren malların üretiminde karşılaştırmalı üstünlüğü sürdürmek olarak sıralamaktadır.³⁴

GIDA, SU VE NÜFUS KONTROLÜ

Amerika Birleşik Devletleri'nde yaşayan insanlar, Hindistan'da yaşayanlara göre kişi başına yaklaşık dokuz kat fazla doğal kaynak kullanmaktadır. Dünyadaki herkes bir Kuzey Amerikalı kadar tüketse dört, bir Avrupalı kadar tüketse üç, Türkiye'de yaşayan bir kişi kadar tüketse bir buçuk gezegene ihtiyaç vardır.³⁵ “Genetik Devrim-Yeşil Devrim” başlıkları altında Dünya’da açlığı giderme propagandası, örtülü olarak ve bazen açıktan, on bin yılı aşkın süredir insanlığın ortak malı olan tohumları şirketlerin malı haline getirmiştir.³⁶ Dünya çiftçileri ulus-üstü bir düzine kadar şirketin kontrolü altına sokulmaktadır³⁷ GDO’lu (Genetiği Değiştirilmiş Organizma) tohum kullanımı sonucunda verim düşüşü ve artan maliyetlerden borçlarını ödeyemeyerek intihar eden Hintli çiftçi sayısının 2002-2008 yılları arasında 125.000’e ulaştığı, Hindistan Tarım Bakanlığı’nın resmi verilerine göre her ay 1000 çiftçinin intihar ettiği belirtilmektedir³⁸ Dünya’da GDO’lu üretim yapılan alanlar 2013 yılı itibarıyla 100 katına çıkmıştır.³⁹

Hayatın çekirdeğinde bulunan “gıda” halen insanlığa yeterli düzeydedir. Bugün dünya genelinde 12 milyar kişiye yetecek gıda maddesi üretilmektedir⁴⁰ Bununla bağlantılı olarak, Uluslararası Hububat Konseyinin (IGC) araştırmalarına göre, küresel buğday üretiminde rekor yükseliş yaşanmaktadır⁴¹ Sorun “kontrolün” aşılıp kaynaklara ulaşılmasında, borsalardaki spekülatif fiyatlandırmalar veya

---

³⁴ Robert O.Keohane, *After Hegemony: Cooperation and Discord in the World Political Economy*, Princeton Uni.Press, 1984, ss .49-64

³⁵ WWF Türkiye, 2013, s. 6

³⁶ Kenan Demirkol, *GDO Çağdaş Esaret*, (2. Baskı), İstanbul: Kaynak Yayınlar. s. 94, 111

³⁷ Richard Freeman, (08.12.1995). “Control by the Food Cartel Companies” 04 12, 2013 tarihinde http://www.larouchepub.com/other/1995/2249_cartel_companies.html. adresinden alındı

³⁸ Andrew Malone, (03.11.2008.). “The GM genocide: Thousands of Indian farmers are committing suicide after using genetically modified crops”. 11 11, 2013 tarihinde <http://www.globalresearch.ca/the-gm-genocide-thousands-of-indian-farmers-are-committing-suicide-after-using-genetically-modified-crops/10829>. adresinden alındı.

³⁹ Haber 7. (24.07.2013). “GDO'lu üretim alanları 100 katına çıktı”. 01 10, 2014 tarihinde <http://ekonomi.haber7.com/sectorler/haber/1053958-gdolu-uretim-alanlari-100-katina-cikti>. adresinden alındı.

⁴⁰ DEZA. (2014). *DEZA Glossar*. (D. f. Schweizerische Eidgenossenschaft. Eidgenössisches Departement für auswärtige Angelegenheiten, Dü.) 02 13, 2014 tarihinde http://www.deza.admin.ch/glossary_popup.php?item ID=178653&lang ID =6. adresinden alındı.

⁴¹ Hürriyet Gazetesi. (06.03.2014). “Hububat üretimi 2 milyar tona, buğday rekora gidiyor”. 03 06, 2014 tarihinde <http://www.hurriyet.com.tr/ekonomi/tarim/25950852.asp>. adresinden alındı.

arz kısıtlamalarında yatmaktadır. Uygun fiyatlarla gıda ulaşımı ülkeden ülkeye farklılıklar göstermektedir (Batı toplumlarında örneğin 2006 yılı rakamları ile Almanya da tedarik oranları patatesten yüzde 112, buğday da yüzde 116, sığırtinde yüzde 123 tür⁴²). Gıdaya ulaşım hakkı temel insan hakları içerisinde yer alırken “gıda egemenliği” her geçen gün artan oranda özel/uluslararası şirketlerin eline geçmektedir.⁴³

1972-1975 yılları arasında küresel ölçekte yaşanan kıtlık dikkatleri tahıl üretim ve dağıtımına çekmiştir. Yapılan inceleme ve araştırmalarda sorunun tahıl yokluğundan değil tahılın tamamının ABD firmalarından kaynaklandığı görülmüştür. Fiyatlar kasıtlı olarak yükseltilmiştir. Dünya tahıl rezervlerinin %95’i o tarihler itibarıyla altı büyük şirketin elinde bulunmaktadır⁴⁴. Bugün perakende sektörünün de yabancı firmaların eline geçmiş olduğu göz önüne alınırsa yerel hükümetlerin fiyatların kontrolü konusunda yapabileceği hiçbir şey yoktur.

Gıdanın üretimi, niteliği, kontrolü, yönetiminin tekellerde bulundurulması olarak gıda egemenliği, Kissinger’e atfedilen “*gıdayı kontrol eden insanlığı kontrol eder*” deyişini adım adım gerçekleştirmektedir.

1996 yılında yapılan Dünya Gıda Zirvesi’nde “*Gıda Güvenliği*” tanımı "eğer bir nüfusun her zaman fiziki, sosyal ve iktisadi olarak gıdaya ulaşımı varsa, eğer bu gıda beslenme-bilimleri açısından miktar, çeşit ve kalite açısından uygunsa ve uygun bir kültür tarafından onaylanıyorsa gıda güvenliği söz konusudur” şeklinde kabul görmüştür. Bugün Dünya genelinde 852 milyon insan yetersiz beslenmektedir. Bugün Dünya genelinde 12 milyar kişiye yetecek gıda maddesi üretilirken, açlık bugün ne teknik ne de yetersizlik sorunudur.⁴⁵ Bu konuda dikkat çekici husus yetersiz beslenen nüfusun yarısını küçük çiftçi ailelerin (asırlardır üretici olan kesim) oluşturmasıdır. Diğerleri %20 vatansızlar, %29 kentliler, %10 orman köylüleri, balıkçılar ve göçebelilerdir.

Svalbard Küresel Tohum Deposu'nun⁴⁶ finansmanı incelemeleri başta Rockefeller ailesinin kurmuş olduğu vakıf ve örgütler üzerinde dikkat toplamıştır. 1960 yılında John D. Rockefeller III. tarafından kurulan Ziraat

---

⁴² FNL. (2014), *Nahrungssicherheit*, 13.02.2014 tarihinde http://fnl.de/uploads/media/FNL_Heft_Nahrungssicherheit_01.pdf adresinden alındı. s. 14,15.

⁴³ Anne Schweigler, (2014, 01 23). “Monopol und Elend”. 02 24, 2014 tarihinde <http://www.welt-ernaehrung.de/2014/02/06/monopol-und-elend-gastbeitrag/>. adresinden alındı.

⁴⁴ Engdahl, *Ölüm Tohumları* ss:27-38

⁴⁵ DEZA, 2014

⁴⁶ Global Crop Diversity Trust (GCDT- Küresel Hasat Çeşitliliği Örgütü) aracılığıyla işletilen Norveç’in kuzeyindeki Spitsbergen adasında "Svalbard Küresel Tohum Deposu" adı verilen ambar. Dünyanın dört bir yanından yaklaşık 3 milyon farklı tohum donmuş bir dağın 130 metre altına inşa edilen ambarda özel ambalajlarda saklanıyor. http://www.engdahl.oilgeopolitics.net/Auf_Deutsch/Saatgutbank_des_Bill_Gates_in_/saatgutbank_des_bill_gates_in_.HTM (Erişim Tarihi 11.05.2018).

Geliştirme Konseyi (Agriculture Development Council), Ford Vakfı ile güç birliği ağı oluşturmuştur. Uluslararası Pirinç Araştırma Enstitüsü (International Rice Research Institute, IRRI-Los Baños/Filipinler), Uluslararası Buğday ve Mısır Islah Merkezi (International Center for Wheat and Maize Improvement, CIMMYT-Meksika), Uluslararası Tropikal Ziraat Araştırmaları Merkezi (International Research Center for Tropical Agriculture, IITA-Nijerya), Uluslararası Ziraat Araştırmaları Danışma Grubu (Consultative Group of International Agricultural Research, CGIAR) gibi örgütlenmeler ve eylemleri hâkim sınıf hegemonyasının kontrol altına almak istediği *gıda emperyalizminin kurucu alanlarını* göstermektedir.

Birçok küresel şirketle iş birliği halinde NGO'lar ve araştırma merkezleri üzerinden yayılan Rockefeller grubunun, "CGIAR"⁴⁷ projesi mercek altına alınmaktadır. "Rockefeller Vakfı'nın onlarca yıllık stratejisinin bir parçası olarak bilimi öjenik'in"⁴⁸ hizmetine sunmakla suçlanmaktadır.⁴⁹ Titizlikle planlanmış bir strateji izleyen Rockefeller grubu, 1972 yılında ilk Birleşmiş Milletler-Uluslararası Çevre Konferansını da düzenlemiş ve eylemlerini perdeleme gayreti göstermiştir.

ABD Ulusal Güvenlik Kurulunun H. Kissinger Başkanlığında hazırlamış olduğu bir rapor J. Brewda tarafından ortaya çıkarılarak kamuoyuna duyurulmuştur. 200 sayfadan oluşan rapor "Gıda Kontrol Soykırımı" olarak adlandırılmakta, Dünya nüfus artışının "ABD Güvenliği ve Denizaşırı Çıkarlarına Etkisi" incelenmektedir. Raporda az gelişmiş ülkelerdeki nüfus artışının engellenmesi konu edilmektedir⁵⁰ NSSM 200 (Ulusal Güvenlik Çalışması Bildirgesi 200) benzer şekilde Amerika Birleşik Devletleri'nin eski sömürge sektöründeki nüfus artışı ile tehdit edildiğine karar vermiştir. Rapor ABD'nin "özel politik ve stratejik çıkarları" olan 13 "önemli ülkeye" özel ilgi göstermektedir. Hindistan, Bangladeş, Pakistan, Endonezya, Tayland, Filipinler, Türkiye, Nijerya, Mısır, Etiyopya, Meksika, Brezilya, ve Kolombiya. Bu ülkelerdeki nüfus artışının özellikle endişe verici olduğunu, zira bunların siyasi, ekonomik ve askeri gücünü göreceli olarak artıracığını iddia etmektedir. Örneğin Nijerya ile ilgili olarak: "Kıtadaki en kalabalık ülke olan ve 1970 yılında tahminen 55 milyon insanın

---

⁴⁷ CGIAR Uluslararası Ziraat Araştırmaları Danışma Grubu (Consultative Group of International Agricultural Research).

⁴⁸ Öjenik, ilk kullanımı Eflatun'a kadar gitse de, modern anlamıyla ilk olarak Sir Francis Galton tarafından ortaya atılmış, sağlıklı ceninleri ayırıp, sağlıklı ceninler yetiştirmenin yollarını arayan, bilimselliği tartışmalı bir toplumsal akım veya toplumsal felsefedir.

⁴⁹ William Engdahl, (18.08.2010). "GMO Crop Catastrophe in USA a lesson for World". 01 08 2018 tarihinde http://www.engdahl.oilgeopolitics.net/GMO/GMO_Crop/gmo_crop.html adresinden alındı.

⁵⁰ Joseph Brewda, (08.12.1995). "Kissinger's 1974 Plan for Food Control Genocide". *Executive Intelligence Review*. 01 08, 2018 tarihinde http://www.larouchepub.com/other/1995/2249_kissinger_food.html adresinden alındı. F. William Engdahl, *Ölüm Tohumları*, (4. Baskı), İstanbul, Bilim&Gönül, 2013, ss: 47-51.

yaşadığı Nijerya nüfusunun bu yüzyılın sonuna kadar 135 milyona çıkması bekleniyor. Bu da Nijerya için giderek artan siyasi ve stratejik bir rol anlamına geliyor” değerlendirmesi mevcuttur. Nijerya bugün terörizm pençesindeki bir ülke halindedir.

Gerek aynı paraleli teşkil eden “Kalıtımla İslah” yayımları ve organizasyonları, gerekse hayatın çekirdeği “tohum”u kontrol gayretleri bu konularla ilgilenenlerin ciddi olarak ele alınmasını gerektirmektedir. Büyüyen hegemonyanın çekirdek sınıfı Tanrı rolüne soyunmuştur.

Kalıtımla ıslah biyo-etik tartışmalarında yeniden ortaya çıkmış olan ve ABD mahreçli bir konudur. J. Goldberg “modern teknolojilerin ‘uygun olmayan’ kitlelerde görülen nüfus artışı üzerindeki doğal sınırlamaları kaldırması ve ‘yüksek kaliteli’ grupların siyahi ve esmerler tarafından ‘lekelenmesi’ ihtimali”nin entelektüelleri korkuttuğunu belirtmektedir. E. Black’e atfen; kalıtımla ıslah seferberliğinin Carneige Enstitüsü yayımlarından doğup Rockefeller Vakfı’nın araştırmacıları tarafından onaylandığını” söylemektedir⁵¹ Aynı tutumun İngiltere’de de görüldüğünü belirten Goldberg, burada kriminal yaklaşımın daha ağır bastığını işaret etmektedir. Murray’a atfen; “Nüfus artışında ‘yanlış’ insanların ‘doğru’ insanları geçmesinin İngiltere’de bozulmaya neden olabileceği” endişesinin bulunduğunu ifade etmektedir. İngiliz Sosyalizmi’nin kalıtımla ıslah yandaşı dolu olduğunu belirtmekte ve B. Shaw, F. Sidney, H. Laski ve H.G. Wells’i örnek göstermektedir⁵². Liberal ekonominin kurucularından John M. Keynes liberal kişilik olarak tanınmasına karşılık, 1945 yılında İngiliz Kalıtımla İslah Derneğinin yönetim kurulunda bulunmuş olması, ıslah düşüncesinin etkisini göstermesi açısından önemlidir.

John D. Rockefeller tarafından az gelişmiş ülkelerde nüfus artışını engellemek amacıyla 1952’de kurulan New York merkezli Nüfus Konseyi (Population Council) aile planlaması faaliyeti örtüsünde, gelişmekte olan ülkelerde kısırlık faaliyetleri yürütmekle suçlanmaktadır. Prof. Dr. Bülent Tıraş’a göre kısırlık Türkiye’de 2005 yılında yüzde 15’lere çıkmış. 2009’da ise bu oranın yüzde 25’lere ulaştığı tahmin ediliyor. Yani Türkiye’de her dört kişiden birinin kısırlaşmış durumda!⁵³ Az gelişmiş ülkelerde nüfus değişik yöntemlerle kontrol altına alınmaya çalışılmakta, gıda üretimini ve dağıtımında inisiyatifin ele geçirilmesi suretiyle insanlık ve değişik canlı formları üzerinde (bios) karar alma

---

⁵¹ Johan Goldberg, *Liberal Faşizm. Mussolini’den Anlam Politikalarına Solun Gizli Tarihi*, Çev E. Günsel İstanbul, Pegasus, 2010, s. 254.

⁵² Murray, C. (2000). Deeper into the Brain, *National Review*, Leonard T. C. (2003-Kış),.More Mercifuland Not Less Effective: Eugenics and American Economics in the Proressive Era, *History of Political Economy* 35/4, aktaran Goldberg, s.252, 255.

⁵³ Gıda Hareketi. (23.06.2010).” Hızla Artan Kısırlığın Perde Arkası”. 03 12, 2013 tarihinde <http://www.gidahareketi.org/Hizla-Artan-Kisirligin-Perde-Arkasi--796-haberi.aspx>. adresinden alındı. Kenan Demirkol, *GDO Çağdaş Esaret*, 2. Basım. İstanbul: Kaynak Yayınlar. 2011, s.329.

gücü özelleştirilmekte, bu yönde siyasal, ekonomik ve hatta askeri baskı kurulmakta⁵⁴ akademik araştırmalar engellenmektedir⁵⁵.

Hayatın çekirdeği “tohum” jeopolitik-ekonomik kontrolün nesnesi haline gelmiştir. Yasaların baskı yoluyla reçete edilerek, tohumların satış ve takasını, tekrar toprağa verilmesini engelleme çalışmaları 2005 yılından beri Latin Amerika çevresinde dile getirilmektedir. Son yıllarda tohum üretiminin özelleştirilerek kontrol altına alınması yönünde değişik stratejiler uygulanması artarak devam etmektedir. Bir yanda tohum ticareti ve piyasalara girişi ile ilgili, diğer yanda tohumların fikri mülkiyeti (TRIPS) ile ilgili birbirini tamamlayıcı baskıcı ve kısıtlayıcı yasal düzenlemeler yapılmaktadır.⁵⁶ Tarımda standardizasyon ve tohum üretiminin kontrol altına alınması, Dünya Bankası yapısal düzenleme kredileri ile kabul ettirilen teşvik uygulamalarının azaltılması bağlamında vahim bir hal almıştır.

Kaynaklara ulaşım kısıtlanmaksızın bolluk kontrol edilemez. Gıda kontrolü üzerinde manipülasyonlar geliştiren örgütlerin başında Genetik Gıda üretim firmaları gelmektedir.⁵⁷ A. Şahinöz, “Kuzey’de sınırlı sayıda üreticiyi yoğun bir biçimde destekleyerek oluşturulan ‘yapay piyasaların’, Afrikalı ya da Asyalı çiftçilerin geleceğini tehdit etmekle kalmayıp Güney’in, makroekonomik ve sosyal dengelerini bozarak kalkınma dinamiklerini de tahrip ettiğini” vurgulamaktadır. “Günümüzde, OECD’nin verilerine göre, üretici başına yıllık tarımsal sübvansiyon miktarı ABD’de 21.000 ve AB’de 16.000 dolara ulaşmış durumdadır. Sübvansiyonlar üretim artışını, üretim artışı ise fiyatların düşüşünü hızlandırmaktadır. Üretim-fiyat kısır döngüsü Güney’in tarımsal gelişme dinamiklerini yok ederek, 1948 İnsan Hakları Beyannamesi’nde ve BM’nin temel ilkeleri arasında yer alan ‘gıdaya ulaşım hakkı’nı da ihlal etmektedir”.⁵⁸ Sübvansiyon kısıtlamaları, finansal gıyotinin ile tehdit edilen “ötekilere” uygulatılmaktadır.

---

⁵⁴ Coalition Provisional Authority: (Irak İşgali sonrasında kurulan Geçici Koalisyon Otoritesi) Irak yasalarını değiştiren-Lahey Konvansiyon ile yasaklanmış bir uygulamadır- 100 maddelik direktifin 81. maddesi ile Iraklı çiftçilerin tohumu saklaması yasaklanmış, patentli tohum kullanma zorunluluğu getirilmiştir. Genetiği Değiştirilmiş (GD) bitkiler için zarar gören çevre ya da canlılar için herhangi bir tazminat davası açılmayacaktır. (Demirkol, 2011, s. 130).

⁵⁵ Bakınız; <http://info.kopp-verlag.de/hintergruende/enthuellungen/f-william-engdahl/wissenschaftliche-fachzeitschrift-buckelt-vor-monsanto-zieht-kritische-studie-zurueck.html>, ayrıca K. Demirkol, 2011, s. 188-213. Türkiye’de soyanın üretiminin çöküşü için bkz. <http://www.yenimesaj.com.tr/?artikel,10002191/19.05.2010> M. Bayraktar. (11.01.2014).

⁵⁶ Schweigler, 2014

⁵⁷ Marcia Merry Baker, (08.12.1995). Who Is Responsible for the World Food Shortage. *Executive Intelligence Review* https://larouchepub.com/other/1995/2249_food_intro.html (Erişim Tarihi 10.08.2018)

⁵⁸ Ahmet Şahinöz ve diğerleri (2004), Küreselleşme Sürecinde Türkiye Tarımı, 12.02.2014 tarihinde [http://www.zmo.org.tr/resimler/ekler/aaccd2766ec67ae_ek.pdf?tipi=14&sube=adresinden alındı](http://www.zmo.org.tr/resimler/ekler/aaccd2766ec67ae_ek.pdf?tipi=14&sube=adresinden%20alindi) (Erişim Tarihi 17.07.2018)

Uluslararası Tohum Federasyonu (ISF) 2011 yılı tohum raporunda 9,9 milyar dolar değerindeki Dünya tohum ihracatında önde gelen ülkelerin sırasıyla; Fransa (1,6 milyar dolar), Hollanda (1,5 milyar dolar) ve ABD (1,4 milyar dolar) olduğunu belirtmiştir⁵⁹ (TEB. Türkiye Cumhuriyeti Ekonomi Bakanlığı). Şirketleşmiş medya, demokrasinin “aleniyet” ilkesinin yüklenicisi olması gereken noktada “ticaretin yanında yer almakta”⁶⁰ kamu bilgilendirilerek konu kapsamlı olarak tartışılmamaktadır.

Bugün dünyaya yönelik en önemli diğer bir sorun su yetersizliği ve havza kirliliğidir. Ancak BM Genel Kurulu eski başkanlarından olan Jan Eliasson, dünyadaki su sorununun su kaynaklarının kıtlığından dolayı değil, kötü yönetilmesinden kaynaklandığına dikkat çekmektedir.⁶¹ Elektrik üretmek için 49 yıllığına özel şirketlere verilen bu "HES"leri alan firmalar, sadece sudan elde edilen enerji kullanım hakkını değil, buldukları bölgelerdeki madencilik, tarım ve suyun tüm kullanım haklarını da ellerine almak istemektedirler.

ARAZI SOYGUNU

Biyogüvenlik kapsamında az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeleri ve insan varlığını tehdit eden diğer bir olay “Yeni Kolonicilik” ve “Arazi Soygunu” (Landgrabbing) yarışında kendisini göstermektedir. Hegemonya verimli tarım arazilerini ele geçirerek gıda kontrol ve egemenliğini küresel ölçekte ele geçirmek istemektedir. 2007 yılından itibaren, bankalar, yatırım fonları ve ortaklıkları ve aynı zamanda dev bir özelleştirme dalgası güney yarım kürede yüz milyonlarca küçük çiftçi, balıkçı ve hayvan yetiştiricisini geçim kaynaklarından yoksun bırakarak, önemli bir insan kitesini kamplarda yardım ile yaşar hale getirmiştir.

2008 Finansal krizini takip eden dönemde, sadece Ekim 2008 ve Haziran 2009 arasında Dünya genelinde en az 47 milyon hektar toprak alan satın alma ile küresel finans şirketleri ve firmaların kontrolüne girmiştir. Bu miktar İsveç'in yüzölçümüne ve bununla birlikte Avrupa Birliğinin tarıma elverişli topraklarının çeyreği kadar bir kesime eşittir bu toprakların da yaklaşık %75'i Afrika da yer almaktadır ve bu durum kıtanın en az 23 ülkesinde cereyan etmektedir. Bunların arasında krizle sarsılan Demokratik Kongo Cumhuriyeti, Güney Sudan, Etiyopya, Mali gibi ülkeler de bulunmaktadır. Dikkat çekici olan bölgesel raporlarda bu durumun kapalı geçilmesidir. Oakland Enstitüsü, “Wall Street Kurtları”nın “önümüzdeki iki yıl içinde 400 milyon hektar tarım arazisini satın

---

⁵⁹ TEB. İhracat Gn. Md.lüğü, Tarım Ürünleri D. Bşk.lığı. (2013). *Tohumculuk*. Ankara: Ekonomi Bakanlığı.

⁶⁰ The Thistle Editör Yazısı. (2001, June/July). Continuing the Green Revolution: The corporate assault on the security of the global food supply. *The Thistle*, 13(4). <http://www.mit.edu/~thistle/v13/4/food.html>. adresinden alındı (Erişim Tarihi 17.07.2018).

⁶¹ Jan Eliasson, (23.08.2011). *Dünya "su" İçin Birarada*. 02 12, 2014 tarihinde http://www.enerjihaber.com/dunya_su_icin_birarada-26-haber-245.html. adresinden alındı.

almak için hazırlık yaptıklarını”⁶² öne sürmektedir. Çatışma sürecinin merkezinde büyük orman sahalarının ticari ziraata uygun tarım ve mera alanlarına dönüştürülmesi de bulunmaktadır. Bu duruma direnen çiftçilerin sesleri fazla duyulmazken⁶³, Avrupa’nın terör gerekçeli müdahale potansiyeli daha fazla konu edilmektedir. Raúl Zibechi anayasal olarak “toprak satılmama kararının kaldırılmasını müteakip son 30 yıl içerisinde sadece Latin Amerika’da, 5000 adet 25 milyon hektar arazi ve üzerinde kurulu 5000 yerel birimin elden çıktığını”⁶⁴ belirtmektedir.

Halen Fransız Kuvvetlerinin denetimi altına sokulmuş olan Mali 2003 yılında “Arazi Soygunu” faaliyetlerine karşı köylü hareketlerinde Dünya genelinde öncü bir rol oynamıştır. Mali Hükümeti tarafından çiftçilerden 800 bin imza, parmak izi toplanarak Dünya Ticaret Örgütü’nün tahkimine gidilmiş, ABD ve Avrupa’nın pamuk üretimindeki dampingine karşı başarı kazanılmıştır. Aynı şekilde Monsanto şirketinin ürettiği genetiği değiştirilmiş Bt-Pamuğu (böcekler dayanıklı) tohumunun girişini -komşusu Burkina Faso’nun aksine- engellemiştir. Ocak 2007 de 80 ülkeden 500’ün üzerinde çiftçi delegenin katıldığı konferansta 1996 yılından beri Via Campesina küçük çiftçi örgütü’nün adım adım geliştirdiği "Gıda Egemenliği" konseptinin yayılması konusunda tavsiye kararı alınmıştır. Ancak Mali Yönetimi, Dünya Bankası ve diğer finans kuruluşlarının baskısı ile 2003 yılından 2011 yılına kadar 540 bin hektar alanı satmak zorunda kalmış, 370 bin hektar alanın sözleşmesi tamamlanmıştır. Bu alan Nijer nehrinin suladığı ve 700 bin civarında insanın göçebe hayvancılık ve tarım yaptığı bir bölgedir. Mali genelinde 2,5 milyon hektar alan satışa zorlanmaktadır.⁶⁵ Böylesi bir durum ister istemez şu sonucu ortaya çıkarmaktadır: *Kültürel/Dini bölünmeler yarat, şiddeti tetikle, müdahale et ve arazilere el koy!*

International Food Policy Research Institute 2006-2009 verilerine göre Ukrayna tarım arazileri *talán* hedefindedir. İlginç olanı 2008 yılı itibarıyla Libya bu ülkeden 250 bin hektar alan satın almıştır. 2009 yılında ABD Merkezli Morgan ve Stanley firması 40 bin hektar alan satın alırken, İngiliz Landkom 100 bin

---

⁶² Oakland Enstitüsü. (2014, 02 28). *Press Release: Wall Street Banks Eye American Farmland, Threaten Future of U.S. Agriculture.* 01 23, 2014 tarihinde <http://www.oaklandinstitute.org/press-release-wall-street-banks-eye-american-farmland-threaten-future-us-agriculture>. adresinden alındı.

⁶³ Olaf Bernau, (02.05.2012). “Landgrabbing: Neokolonialer Landraub in Afrika.Der globale Widerstand wächst.” 02 11, 2014 tarihinde <http://www.forumcivique.org/de/artikel/landgrabbing-neokolonialer-landraub-afrikader-globale-widerstand-w%C3%A4chst>. adresinden alındı. (Erişim Tarihi 01.08. 2018).

⁶⁴ Raul Zibechi, (2011). *Territorien des Widerstands. Eine politische Kartografie der urbanen Peripherien Lateinamerikas.* Berlin: Assoziation A, aktaran Olaf Bernau, *Der globale Widerstand wächst ,ak-analyse & kritik-zeitung für linke Debatte und Praxis / Nr. 569 /17.2.2012.* (Erişim Tarihi 01.08. 2018).

⁶⁵ Bernau,2012, a.g.m.

hektar alan kiralamıştır.⁶⁶ Kırım'da da yeni yönetim tahsis ve özelleştirmeleri durdurmuştur.⁶⁷

TÜRKİYE'DE GELİŞEN RESİM

Türkiye'de kısırlık oranı şiddetli bir hızla artmaktadır. 1975 yılında Türkiye'de yaklaşık yüzde 2 olan kısırlık; 2004'de yüzde 10, 2005'de yüzde 15 2009'da yüzde 25'ler civarına yükselmiştir. Yine, 1970'li yıllarda Türk erkeklerinde 1mm³ te 125 milyon dolayında olan sperm sayısı, 2010'lara gelindiğinde 5 kat azalarak 20-25 milyona gerilemiştir.⁶⁸

Türkiye'de Çevre ve Şehircilik Bakanı E. Bayraktar yabancılara tarım arazisi satışının önünü açan 18 Mayıs 2012 tarihli 6302 sayılı yasanın yürürlüğe girmesinin ardından, 6 ayda 6 milyon metrekareye yakın tarım arazisinin yabancılara satıldığını belirtilmiştir.⁶⁹ Yasa ile yabancı gerçek kişilerin toprak alım sınırı 25 dönümden 300 dönüme çıkarılmıştır. Ayrıca Bakanlar Kurulu ile bu alım miktarının 600 dönüme kadar çıkarılabilmesine imkân tanınmakta olup ortaklarının tamamı veya büyük bir bölümü yabancı olan şirketler için tarım arazisi ve tarım dışı arazi alım sınırlaması da kalkmıştır. Az gelişmiş Afrika ülkelerine uygulanan politikaları Türkiye coğrafyasında da görmek mümkün hale gelmiştir.

2012 yılı itibarıyla bir önceki yıla nazaran Türkiye'nin tohum ihalatı yüzde 248,5 oranında artarak 183,2 milyon dolara ulaşmıştır. İthalattaki en büyük pay sebze tohumlarındadır (yüzde 66,9).⁷⁰ Türkiye'de hibrit tohum üretimin yüzde 100'ü özel sektör tarafından yapılmaktadır. Tohumluğu üretilen çeşitlerin çoğunluğu yabancı orijinlidir.⁷¹ Hibrit karakterli ve yabancı tohumların insan sağlığına zararları ciddi ölçüde dile getirilmekte⁷² yerel tohum nesli

---

⁶⁶ International Food Policy Research Institute (IFPRI). (13.04.2009). *Policy Brief*. 02 12, 2014 tarihinde <http://www.ifpri.org/sites/default/files/publications/bp013all.pdf>. adresinden alındı.

⁶⁷ Anadolu Ajansı. (28.03.2014). "Putin Ukrayna'nın Askeri Varlığı Teslim Edilecek". 03 29, 2014 tarihinde <http://www.dunyabulteni.net/haberler/293652/putin-ukraynanin-askeri-varligi-teslim-edilecek-dedi>. adresinden alındı.

⁶⁸ Ahmet Aydın. 7'den 70'e *Taş Devri Diyeti, Hastalıklara Karşı Korunma Kalkanı* (10. Baskı). İstanbul: Hayy.2013, s. 329.

⁶⁹ Erdoğan Bayraktar, (12.12.2012). "Yabancılara 6 ayda 6 milyon metrekare Tarım Arazisi Satıldı". 07 23, 2013 tarihinde <http://t24.com.tr/haber/yabancilara-6-ayda-6-milyon-metrekare-tarim-arazisi-satildi/219537>. adresinden alındı.

⁷⁰ TEB. 2013, s. 1

⁷¹ Hüseyin Velioğlu, vd. "Ülkemizde Tohumculuk Sektörünün Durumu ve Bakanlık Uygulamaları". Ç. Üniversiteleri (Dü.), *Türkiye II. Tohumculuk Kongresi* içinde (s. 10-15). Adana: Çukurova Üniversiteleri Rektörlüğü, 2005. Ss: 10-15.

⁷² Ahmet Maranki, Saraçoğlu, A., vd. (2011, 02 14). *Hibrit Tohumlar Hakkında Ne Dediler?* 04 20, 2013 tarihinde http://www.maranki.com/873_Hibrit-Tohumlar-Hakkinda-Ne-Dediler-.html. adresinden alındı.

kaybolmaktadır⁷³ (Ntvmsnbc, 17.10.2012). Tarım Bakanı Mehdi Eker GDO'lu ürün ithalatını yasaklayamama sebeplerini ise küresel yapılara bağlamıştır. Mehdi Eker, bunun için bütün ticari yapımızın gözden geçirmek zorunda kalacağını belirtmiştir (Eker, 2012). Obama yönetiminin GDO ürünleri kabulü için başta Türkiye olmak üzere Ukrayna ve Rusya üzerinde büyük baskı kurduğu ifade edilmektedir⁷⁴

2011 yılı verilerine göre hibrit ayçiçeği, hibrit mısır, patates, soya, pamuk ve sebze tohumluğu üretiminin neredeyse tamamını özel sektör üretmektedir (TEB. 2013: 1-2). Yerel tohumların satışı yasal olarak yasaklanmıştır. 2012 yılında yaşanan 70 milyar \$ düzeyindeki ithalat patlamasının 16 milyar \$'lık kısmı tarım ürünlerinden oluşmaktadır (Kaymakçı, 2013). 2010 yılında kentsel alanlarda yaşayanların oranı yüzde 75,'lere yükselirken kırsal alanlarda yaşayanların sayısı yüzde 20'lere düşmüştür (Demir ve Çabuk, 2010: 204). Türkiye stratejik gıda üretiminde kendine yeterli olan yapısını kaybetmektedir. Orman kanununda yapılan değişikliklerle bazı ağaçlarının satış fiyatının bile altında kalabilecek cezalarla adeta orman talanının önünün açılıyor olması, Çevresel Etki Değerlendirme (ÇED) mevzuatında sürekli değişikliklerle maden-petrol arama ve işletme ruhsatlarının kolaylaştırılması ve benzeri uygulamalar geleceğin emaneti doğal hayatı tahrip etmektedir. Getirisinin ne kadarının ulusal bütçeye gireceği bile belli olmayan talan, Vizyon olarak tanımlanan uzun vadeli ulusal hedef söylemine kuşku uyandırmaktadır.

Tarım arazilerinin yabancı şirketlere satışı, yerel tohumların neslinin tükenmeye başlaması, genetiği değiştirilmiş ürün ithalinde sınırların gevşetilmesi, su havzalarının kiralanmasında görülen artış, halkın sağlık ve çiplak yaşam formunu tehlikeye atmakta, biyopolitik kontrolün ulus üstü tekeli şirketlerin eline geçtiği Sahra-altı Afrika metaforu yaratmaktadır.

Halkın su kullanım hakkı elinden alınmaya çalışılır hale gelmiştir. Elektrik üretmek için 49 yıllığına özel şirketlere verilen bu "HES"leri alan firmalar, sadece sudan elde edilen enerji kullanım hakkını değil, buldukları bölgelerdeki madencilik, tarım ve suyun tüm kullanım haklarını da ellerine almak istemektedirler.⁷⁵ Ülkelerin, gelişmekte olan yeni tehdit ortamında, biyolojik servet ve varlığını güvenlik altına alması, yani biyo-güvenliğini sağlaması, yüksek strateji kapsamında toplumsal menfaatlere göre

---

⁷³ Ntvmsnbc. (2012, 10 17). "Tohum yoksa gelecek de yok, Anadolu özgü yerel tohum çeşitliliğimiz yok oluyor". 01 21, 2014 tarihinde <http://www.ntvmsnbc.com/id/25363257/>. adresinden alındı.

⁷⁴ Engdahl W. 2010.

⁷⁵ YAÇED. (2010). *Türkiye'nin HES Gerçeği*. 01 21, 2014 tarihinde http://www.yesiladimlar.org/index.php?option=com_content&view=article&id=10:turkiyenin-hes-gercegi&catid=1haberler&Itemid=7. adresinden alındı

yapılandırılmak zorundadır. İnsanlık metalaştırılarak biyolojik değere indirgenmektedir.

SONUÇ

Dünyada insanlığın refah ve sağlıklı yaşamını sürdürebilmesi için genel veriler itibarıyla gıda ve enerji kıtlığı bulunmamaktadır. Sorun bolluğu kıtlığa dönüştüren asimetrik kontrol mekanizmalarında yatmaktadır. Küresel yetersizlik olgusu, kaynakların asimetrik dağılımından ve asimetrik karşılıklı bağımlılıklar üretme mücadelesinden kaynaklanmaktadır. Asimetri, karşılıklı bağımlılık politikasının temelinde yer almaktadır ve asimetrik ilişkiler kalıcı hale geldiği takdirde tahakküm ilişkisine dönüşecektir.

Kontrolün sağlanması için ülkelerin yapısal ve kurumsal kontrolü kitlelerin yaşamını kontrolde temel öğeleri oluşturmaktadır. Siyasi coğrafya üzerinde sürdürülen güç ve hâkimiyet mücadelesi, yaşam formlarının kontrolü ile tehlikeli bir yoldan sonuca ulaşma çabasıdır. Geline nokta yerkürede sürdürülen güç ve kontrol mücadelesini kıyamet formuna dönüşen “Biyopolitik” alanı, Enerji Jeopolitiği gibi Jeopolitik disiplinin bir alt bölümü haline gelmiştir. Mevcut tehlike ve tehdide rağmen koruma politikaları uygulanmadığı takdirde Milli Güvenlik Siyaseti’nde ciddi bir stratejik açık verilmesine neden olacaktır.

Jeopolitik Tasarı’nın biyopolitik yoldan gerçekleştirilmesi savaşmaksızın esareti sağlamakta, nesilleri tehlikeye sürüklemektedir. Arazi soygunu ve gıda kontrolü alanlarında Türkiye yeniden kolonileştirilen Afrika ülkeleri ile aynı düzleme getirilmemelidir. Jeopolitik ve strateji, doğaçlama kararları kaldırmaz. Jeopolitik kontrolün bir alt ancak başat dalı haline gelmekte olan küresel biyopolitik, küresel çapta uygulanan kontrol eylemlerin düzenleyicisi ve en tehlikelisi olarak yalnız ülkemizi değil tüm canlı yaşamını tehdit etmektedir.

KAYNAKÇA

- Agamben, G. (2013). *Kutsal İnsan, Egemen İktidar ve Çıplak Hayat* (2. Baskı). İ. Türkmen, Çev. İstanbul: Ayrıntı.
- Anadolu Ajansı. (28.03.2014). Putin Ukraynanın Askeri Varlığı Teslim Edilecek. 03 29, 2014 tarihinde <http://www.dunyabulteni.net/haberler/293652/putin-ukraynanin-askeri-varligi-teslim-edilecek-dedi>. adresinden alındı
- Arendt H. (2012), *Şiddet Üzerine*, (6. Baskı), B. Peker Çev. İstanbul, İletişim
- Aydın, A. (2013). *7'den 70'e Taş Devri Diyeti, Hastalıklara Karşı Korunma Kalkanı* (10. Baskı). İstanbul: Hayy.
- Baker, M. M. (08.12.1995). Who Is Responsible for the World Food Shortage. *Executive Intelligence Review*.

- Bayraktar, E. (12.12.2012). *Yabancılar 6 ayda 6 milyon metrekare Tarım Arazisi Satıldı*. 07 23, 2013 tarihinde <http://t24.com.tr/haber/yabancilara-6-ayda-6-milyon-metrekare-tarim-arazisi-satildi/219537>. adresinden alındı
- Beck, U. (1999) *Siyasallığın İcadı*, N. Ülner Çev. İstanbul: İletişim Yayınları,
- Bernau, O. (02.05.2012). *Landgrabbing: Neokolonialer Landraub in Afrika.Der globale Widerstand wächst*. 02 11, 2014 tarihinde <http://www.forumcivique.org/de/artikel/landgrabbing-neokolonialer-landraub-afrikader-globale-widerstand-w%C3%A4chst>. adresinden alındı
- Bostanoğlu, B. ve Okur, A. (2009). *Uluslararası ilişkilerde Eleştirel Kuram* (2. Baskı.). Ankara: İmge.
- Bourdieu, P. (2017) *Karşı Ateşler*, S. Canbolat Çev. İstanbul, Sel
- BP Statistical Review of World Energy (2012), 21.02.2014 tarihinde http://www.bp.com/liveassets/bp_internet/globalbp/globalbp_uk_english/reports_and_publications/statistical_energy_review_2011/STAGING/local_assets/pdf/statistical_review_of_world_energy_full_report_2012.pdf adresinden alınmıştır.
- BP. Oil Reserves (2013), Statistical Review of World Energy 2013, 10.06.2014 tarihinde <http://www.bp.com/en/global/corporate/about-bp/energy-economics/statistical-review-of-world-energy-2013/review-by-energy-type/oil/oil-reserves.html> adresinden alındı
- Brewda, J. (08.12.1995). Kissinger's 1974 Plan for Food Control Genocide. *Executive Intelligence Review*. 01 12, 2014 tarihinde http://www.larouchepub.com/other/1995/2249_kissinger_food.html. adresinden alındı
- Clinton, H. R.(18.10.2012), 21'inci Yüzyılda Enerji Diplomasisi, Türk Akademisi Enerji Araştırmaları Merkezi Çevirisi, Şubat 2013, 01.04.2013 tarihinde http://tasav.org/usr_img/yayinlar/Cev_2_ena_1_enerji_diplomasisi_kavak_son.pdf adresinden alındı
- Cnn Türk (01.07.2013), “Petrol rezervinin ömrü 4 yıl uzadı”, 10.07.2013 tarihinde <http://www.cnnturk.com/2013/ekonomi/genel/07/01/petrol.rezervinin.omru.4.yil.uzadi/713699.0/index.html> adresinden alınmıştır.
- Cooper, R.(1975),“Prolegomenato the Choice of an International Monetary System”, Düz.Bergsten and Krausse , *World Politics and International Economics* içinde, Washington, Brookings Institution, 1975, ss: 63-97
- Cox, R. ve Schechter, (2002) M. G. *The Political Economy of a Plural World*, Routledge.

- Cox, R. W. (1981), "Social Forces, States and World Orders: Beyond International Relations Theory" *Millenium. Journal of International Studies*, 10(2), aktaran Bostanoğlu ve Okur,2009.
- Cox, R. W. (1993). "Structural Issues of Global Governance: Implications for Europe. S. Gill içinde, *Gramsci, Historical Materialism and International Relations*. Cambridge and Victoria: Cambridge University Press.
- Critchley, S. (2013) *İmansızların İmanı, Siyasal Teoloji Deneyler*, Çev. E. Ünal, İstanbul: Metis
- Demir, K.ve Çabuk, S. (2010). Türkiye'de Metropoliten Kentlerin Nüfus Gelişimi. *Erciyeş Üni.SBE Dergisi*, 1, 193-215. 02 12, 2014 tarihinde alındı.
- Demirkol, K. (2011). *GDO Çağdaş Esaret*, 2. Basım. İstanbul: Kaynak Yayınlar.
- DEZA. (2014). *DEZA Glossar*. (D. f. Schweizerische Eidgenossenschaft. Eidgenössisches Departement für auswärtige Angelegenheiten, Dü.) 02 13, 2014 tarihinde http://www.deza.admin.ch/glossary_popup.php?itemID=178653&langID=6. adresinden alındı
- Die Welt (17.01.2013), "Öl-Schwemme der USA wird Nahen Osten verändern", 22.05.2013 tarihinde <http://www.welt.de/politik/ausland/article112852474/Oel-Schwemme-der-USA-wird-Nahen-Osten-veraendern.html> adresinden alındı

Diğer

- Eker, M. (14.02.2012). Gıda Sahtekarlığı. *Deşifre*. (M. A. Önal, Röportaj Yapan) A Haber. 02 21, 2014 tarihinde alındı
- Eliasson, J. (23.08.2011). *Dünya "su" İçin Birarada*. 02 12, 2014 tarihinde http://www.enerjihaber.com/dunya_su_icin_birarada-26-haber-245.html. adresinden alındı
- Enerjihaber (10.02.2014), "Kaya Gazı Devrimi",01.03.2014 tarihinde http://www.enerjihaber.com/kaya_gazi_devrimi-3-haber-2013.html adresinden alındı.
- Engdahl, F. W. (04.12.2007). "Doomsday Seed Vault" in the Arctic Bill Gates, Rockefeller and the GMO giants know something we don't. 01 10, 2014 tarihinde <http://www.globalresearch.ca/doomsday-seed-vault-in-the-arctic-2/23503>. adresinden alındı
- Engdahl, W. F. (18.08.2010). *GMO Crop Catastrophe in USA a lesson for World*. 01 11, 2014 tarihinde http://www.engdahl.oilgeopolitics.net/GMO/GMO_Crop/gmo_crop.html. adresinden alındı.

- Ergün, O. Siyasal HIV, *21. Yüzyıl Türkiye Enstitüsü, Politik-Sosyal-Kültürel Araştırmalar Merkezi*, (16.04.2014), <http://www.21yyte.org/tr/arastirma/politik-sosyal-kulturel-arastirmalar-merkezi/2014/04/16/7547/siyasal-hiv>
- FNL. (2014), “Nahrungssicherheit”, 13.02.2014 tarihinde http://fnl.de/uploads/media/FNL_Heft_Nahrungssicherheit_01.pdf adresinden alındı.
- Foucault, M. (1994). *"Les mailles du pouvoir", Diets et écrits* (Cilt 4). Paris: Gallimard, aktaran Hard&Negri,2012, s.45.
- Freeman, R. (08.12.1995). *Control by the Food Cartel Companies*:. 04 12, 2013 tarihinde http://www.larouchepub.com/other/1995/2249_cartel_companies.html. adresinden alındı.
- Gıda Hareketi. (23.06.2010). *Hızla Artan Kısırlığın Perde Arkası*. 03 12, 2013 tarihinde <http://www.gidahareketi.org/Hizla-Artan-Kisirligin-Perde-Arkasi--796-haberi.aspx>. adresinden alındı
- Gilpin R. (2013), *Uluslararası İlişkilerin Ekonomi Politikası*, (3. Baskı.) M Duran vd. Çev. Ankara, Kripto.
- Goldberg, J. (2010). Liberal Faşizm. *Mussolini'den Anlam Politikalarına Solun Gizli Tarihi*, Çev E. Günsel İstanbul, Pegasus
- Göçmen, A., Peter Mayo ile Söyleşi (2013): Sömürgecilik En Eski Kapitalist Yöntemdir, 21.01.2014 tarihinde <http://www.muratkaymak.com/?pnum=527&pt=Peter%20Mayo%20ile%20S%C3%B6yle%C5%9Fi> adresinden alındı
- Gücüyener M. “Panoptikonik Gözetimden Synoptisizme Gözetim Toplumu” Yüksek Lisans Tezi, 2011, <https://www.ulusaltezmerkezi.net/panoptikonik-gozetimden-synoptisizme-gozetim-toplumu/>
- Güven, S. K. “Gözetim Toplumu ve Toplumsal Meşruiyet”, doktora Tezi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi SBE, 2007, s. 17, 118. <https://www.ulusaltezmerkezi.net/gozetim-toplumu-ve-toplumsal-mesruiyet/17/>
- Haber 7. (24.07.2013). “GDO'lu üretim alanları 100 katına çıktı”. 01 10, 2014 tarihinde <http://ekonomi.haber7.com/sectorler/haber/1053958-gdolu-uretim-alanlari-100-katina-cikti>. adresinden alındı.

Haber Siteleri

- Hacısalıhoğlu. Y. (2008), “Kuramsal ve Kavramsal Bir Çözümleme: Mekân-Güç-Çatışma ve Jeopolitik”. *Beykent Üni. Stratejik Araştırmalar Dergisi*, Güz, 1(2), ss. 22-44.
- Han, B. C. (2016), *Şiddetin Topolojisi*, D. Zaptçioğlu Çev. İstanbul, Metis.

- Han, B. C. (2017), *Şeffaflık Toplumu*, (2. Baskı). H. Barışcan Çev. İstanbul, Metis.
- Hard, M. ve Negri, A. (2012). *İmparatorluk* (7. Baskı). A. Yılmaz, Çev. İstanbul: Ayrıntı.
- Hürriyet Gazetesi. (06.03.2014). “Hububat üretimi 2 milyar tona, buğday rekora gidiyor”. 03 06, 2014 tarihinde <http://www.hurriyet.com.tr/ekonomi/tarim/25950852.asp>. adresinden alındı
- IEA. (2013). *Key World Energy Statistics*. Paris: International Energy Agency.
- IFPRI. (13.04.2009). *Policy Brief*. 02 12, 2014 tarihinde <http://www.ifpri.org/sites/default/files/publications/bp013all.pdf>. adresinden alındı
- International Webster’s Comprehensive Dictionary. (2003). *The New International Webster’s Comprehensive Dictionary of the English Language*,. (S. S. Smith, Dü.) Trident Pr Intl.
- Johnson, K. ve Gold, R., (2013), ABD'nin Petrol Üretimi, Rekor Düzeyde Yükseldi, *The Wall Street Journal*, 13.06.2013,
- Kaymakçı, M. (29.09.2013). *Panel: Yerel Tohumların Önemi*. 02 21, 2014 tarihinde <http://haber.sol.org.tr/ekonomi/kuresel-iscgale-karsi-yerel-direnis-haberi-80332>. adresinden alındı
- Keohane, R. O. (1984). *After Hegemony: Cooperation and Discord in the World Political Economy*, Princeton Uni.Press.
- Korkisch F, (1987), “*Geopolitik – Geostrategie – Geoökonomie*”, *ÖMZ, Österreichische Militärische Zeitschrift* 1987, (1).ss: 18-27
- Lemke, T. (2013), *Biyopolitika*, Çev. U. Özmakas, İstanbul, İletişim
- Leonard T. C. (2003-Kış), More Merciful and Not Less Effective: Eugenics and American Economics in the Progressive Era, *History of Political Economy* 35/4
- Malone, A. (2008, 11 03). *The GM genocide: Thousands of Indian farmers are committing suicide after using genetically modified crops*. 11 11, 2013 tarihinde <http://www.globalresearch.ca/the-gm-genocide-thousands-of-indian-farmers-are-committing-suicide-after-using-genetically-modified-crops/10829>. adresinden alındı
- Maranki, A., Saraçoğlu, A., & vd. (2011, 02 14). *Hibrit Tohumlar Hakkında Ne Dediler?* 04 20, 2013 tarihinde http://www.maranki.com/873_Hibrit-Tohumlar-Hakkinda-Ne-Dediler-.html. adresinden alındı
- Murray, C. (2000). Deeper into the Brain, *National Review*,. 11.04.2014 tarihinde <http://www.nationalreview.com/> ve

<http://www.aei.org/article/society-and-culture/deeper-into-the-brain/>
adresinden alındı

Nissel, H. (2010). Kritische Geopolitik. *ÖMZ, Österreichische Militärische Zeitschrift* (1), 11-21.

Ntvmsnbc. (2012, 10 17). “Tohum yoksa gelecek de yok, Anadolu özgü yerel tohum çeşitliliğimiz yok oluyor”. 01 21, 2014 tarihinde <http://www.ntvmsnbc.com/id/25363257/>. adresinden alındı.

Nye, J. ve Welch, D. A. (2011), *Küresel Çatışmayı ve İşbirliğini Anlamak*, R. Akman Çev. İstanbul, İş Bankası.

Oakland Enstitüsü. (2014, 02 28). *Press Release: Wall Street Banks Eye American Farmland, Threaten Future of U.S. Agriculture*. 01 23, 2014 tarihinde <http://www.oaklandinstitute.org/press-release-wall-street-banks-eye-american-farmland-threaten-future-us-agriculture>. adresinden alındı

Reuber P. ve Wolkersdörfer G. (2001), “*Die neuen Geographien des Politischen und die neue Politische Geographie–Eine Einführung*”, s.142 10.01.2013 tarihinde http://www.eduhi.at/dl/Reuber_Einfuehrung_PolGeo2001.pdf adresinden alındı.

Schmitt, C.(2010) *Parlamentar Demokrasinin Krizi*, E. Zeybekoğlu Çev. Ankara, Dost

Schweigler, A. (2014, 01 23). *Monopol und Elend*. 02 24, 2014 tarihinde <http://www.welt-ernaehrung.de/2014/02/06/monopol-und-elend-gastbeitrag/>. adresinden alındı

Strange, S. (1987, Sonbahar). “The Persistent Myth of Lost Hegemony”. *International Organization*, 41(4), 551-574.

Strange, Susan,(1988), “The Future of the American Empire”, 11.02.2013 tarihinde http://attacberlin.de/fileadmin/Sommerakademie/Strange_Future_of_USEmpire.pdf adresinden alındı.

Şahinöz, A. ve diğerleri (2004), Küreselleşme Sürecinde Türkiye Tarımı, 12.02.2014 tarihinde http://www.zmo.org.tr/resimler/ekler/aaccd2766ec67ae_ek.pdf?tipi=14&sube= adresinden alındı

TEB. İhracat Gn. Md.lüğü, Tarım Ürünleri D. Bşk.lığı. (2013). *Tohumculuk*. Ankara: Ekonomi Bakanlığı.

The Thistle Editör Yazısı. (2001, June/July). Continuing the Green Revolution: The corporate assault on the security of the global food supply. *The Thistle*, 13(4). <http://www.mit.edu/~thistle/v13/4/food.html>. adresinden alındı

- Velioğlu, H. vd. (2005). Ülkemizde Tohumculuk Sektörünün Durumu ve Bakanlık Uygulamaları. Ç. Üniversiteleri (Dü.), *Türkiye II. Tohumculuk Kongresi* içinde (s. 10-15). Adana: Çukurova Üniversiteleri Rektörlüğü
- William E. F. (2013) *Ölüm Tohumları*, (4. Baskı), İstanbul, Bilim&Gönül, 2013, ss: 47-51
- WWF Türkiye. (2013). <http://www.wwf.org.tr>. 03 03, 2013 tarihinde http://www.wwf.org.tr/ne_yapiyoruz/ayak_izinin_azaltilmasi/. adresinden alındı
- YAÇED. (2010). *Türkiye'nin HES Gerçeği*. 01 21, 2014 tarihinde http://www.yesiladimlar.org/index.php?option=com_content&view=article&id=10:turkiyenin-hes-gercegi&catid=1:haberler&Itemid=7. adresinden alındı
- Zibechi, R. (2011). *Territorien des Widerstands. Eine politische Kartografie der urbanen Peripherien Lateinamerikas*. Berlin: Assoziation A, aktaran Olaf Bernau, Der globale Widerstand wächst ,ak-analyse & kritik-zeitung für linke Debatte und Praxis / Nr. 569 /17.2.2012.